

NFS: Grundtvig – En Biografi, Gads Forlag

Anmeldelse: Ny biografi om Grundtvig

Af Jens Rasmussen

Historikeren Jes Fabricius Møller (JFM) har udgivet en ny biografi om N.F.S. Grundtvig. Der er tale om en kort fremstilling på ca. 200 sider. Den er letlæselig, og den har fået gode anmeldelser i dagspressen.

Biografigenren er en svær størrelse i litteraturen. Personens liv og personlighed skildres med henblik på at forstå værkerne, som dette menneske har frembragt. Ofte inddrages psykologien i fortolkningen af personligheden, helst et traume som drivkraft i forfatterskabet, sagde forfatteren Villy Sørensen engang. Dramaet er således i biografigenren en del af skildringens nerve.

Mange Grundtvigforskere har skrevet en bog om Grundtvig, og det gælder nu JFM's biografi, den foreløbig sidste i en række på i hvert fald 11 biografier, alt efter definition. Ikke alle er omtalt nærmere i JFM's forskningsoversigt til sidst i bogen, således ikke professorerne Ove Korsgaards og P.G. Lindhardts biografier, og de står heller ikke i litteraturlisten, hvilket er en skam.

Er det nu nødvendigt med endnu en biografi? JFM mener, at grundtvigforskningens udgivelser efter 1945 er domineret af teologer og litterater med en tekstcentreret forskning, hvor det biografiske element er blevet nedtonet. Således begrundes hans sin biografis berettigelse: *"Der er skrevet mange biografier ... men denne er den første i 100 år, som bygger konsekvent på primært kildemateriale og historisk kildekritik"*. En dokumentation i form af en forskningsoversigt i sammenhæng med dette statement ville have været rart. I stedet har forfatteren mere løsrevet sat den som et appendix.

P.G. Lindhardt skrev engang, at der mangler en inddragelse af forholdet mellem Grundtvig og hans stedfætter J.P. Mynster, for dette forhold var ødelæggende for dem begge og for dansk kirkeliv. Brevvekslingen mellem Grundtvig og Mynster i 1812 med klare modsætninger nævnes ikke af JFM. Derimod omtales hos JFM ganske kort, at der var en forskellig opfattelse af, om Grundtvig skulle ansættes i en præstestilling. Grundtvig mente i sine erindringer fra 1861, ifølge JFM, at *"kongen var ham gunstig stemt, men Mynster var ham imod"* (s. 139f). Mynsters opfattelse i sine erindringer fra 1840'erne (udg. 1854) var, at *"han havde været fortalende for at ansætte Grundtvig"*. Påstand mod påstand. Mere er der ikke at sige.

De havde imidlertid et fysisk møde i nytåret 1838, som omtales af Grundtvig i hans erindringer og i brev til Gunni Busck i januar 1839, suppleret af biskop Mynsters erklæring vedrørende Grundtvigs ansøgning. Den var stilet til kongen med ønsket om at få en særlig tilladelse til at forrette sakramenter og konfirmation i Frederiks

Tyske Kirke (Christianskirken). Grundtvig ville konfirmere sine to drenge og venners børn. Mynster erklærede sig imod og anbefalede, at Grundtvig søgte embede. Man må formode, at Mynster har sagt det til Grundtvig på deres møde. Kongens afslag kom den 10. januar 1839. Senere i foråret 1839 søgte Grundtvig embedet i Vartov. I ledsagebrevet skrev han, at det ”nemmeste” var at gentage sin tidligere ansøgning, men kongens afslag gjorde det nødvendigt for ham at ansøge på en ”anden Maade” ved at få egen kirke og embede i Vartov – underforstået: med ret til at forvalte sakramenter og konfirmation. Hos JFM nævnes alt dette ikke. Mødet blev gjort interessant som drama for et par år siden i DR’s Grundtvig-dokumentar. Drivkraften og dramaet er vigtigt i en biografi.

JFM’s bog kaldes i titlen en biografi, men kan karakteriseres som en kildekritisk monografi om Grundtvigs liv, hvor der skæres ind til benet. JFM lægger megen vægt på primært kildemateriale. Men flere biografier om Grundtvig *har* medtaget et omfattende brevmateriale. De har måske ikke læst så meget i Grundtvigs dagbøger, hvilket først og fremmest er JFM’s kildemæssige bidrag. JFM bruger erindringer og indfører gerne en fortolkning (ordet ”formoder” optræder flere steder). Erindringer som kilde har altid været diskuteret. Historikeren Sebastian Olden-Jørgensen har netop peget på, at faghistorie og erindring er nærmest umuligt helt at adskille. JFM nævner, at der må skelnes mellem samtidige erindringer og sene, ligesom faghistorikeren må forholde sig til modsigelser i kildematerialet. JFM er i den sammenhæng kritisk overfor de fleste tidligere biografier om Grundtvig i oversigten til sidst i bogen.

Der er ikke tvivl om, at JFM har et stærkt engagement i Grundtvig, og han bidrager også med oplysende fortolkningskorrektioner til Grundtvigs romance med Constance Leth og Clara Bolton, til Grundtvigs krise i 1810-1811 og Grundtvigs kvindesyn med fremhævelse af bl.a. hustruen Lises betydning. Tak for det.